

PROJEKT ROZWOJU

Międzyszkolnych Zespołów
Nauczania
Języka Ukraińskiego
w Polsce

UDZIAŁ W PROJEKCIE JEST DOBROWOLNY

DECYZJĘ O PRZYSTĄPIENIU DO PROJEKTU
PODEJMUJE NAUCZYCIEL JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

PROJEKT ZATWIERDZA DYREKTOR SZKOŁY,
W KTÓREJ DZIAŁA MZNJU

PROJEKT MOŻE BYĆ REALIZOWANY W SZKOLE
JAKO INNOWACJA PEDAGOGICZNA

JAROSŁAWA KOBYLKO — autorka Projektu

MAREK SYRNYK — recenzent

2019

OFERTA PROJEKTU (klasy I–VIII SP)

1. Wysoki poziom nauczania, kształcenia i wychowania. Rozwój i sukces edukacyjny.
2. Nowoczesne metody kształcenia językowego mające na celu bardziej skuteczny rozwój sprawności mówienia, czytania i pisanie. Intensywny kurs językowy.
3. Opracowanie przez nauczyciela języka ukraińskiego nowych materiałów dydaktycznych do kształcenia językowego.
4. Dobrze przygotowanie uczniów do podjęcia nauki w liceach z ukraińskim językiem nauczania na terenie Polski.
5. Podtrzymanie tożsamości narodowej uczniów. Edukacja europejska.
6. Szkoła Języka Ukraińskiego (SJU) — nazwa honorowa dla Międzyszkolnych Zespołów Nauczania Języka Ukraińskiego (MZNJU) w Polsce.
7. Stały przydział godzin na lekcje języka ukraińskiego, muzyki oraz pracę nauczycieli (wg zatrudnienia).
8. Subwencja oświatowa — stałe źródło finansowania pracy i działalności dydaktycznej, wychowawczej, organizacyjnej.
9. Właściwa baza lokalowa, wyposażenie w nowoczesny sprzęt oraz pomoce dydaktyczne. Zastosowanie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu języka.
10. Zaświadczenia dla uczniów (na koniec każdej klasy) oraz prestiżowe Dyplomy (dla uczniów klasy VIII) po egzaminie pisemnym i ustnym z języka ukraińskiego.

PREZENTACJA PROJEKTU

Szkoła Języka Ukraińskiego

Школа Української Мови

School of Ukrainian Language

I. Projekt i jego idea

Prezentowany Projekt jest propozycją rozwoju Międzyszkolnych Zespołów Nauczania Języka Ukraińskiego w Polsce. Obecnie nauczanie języka ojczystego dla uczniów mniejszości ukraińskiej w tej formie organizacyjnej prowadzone jest w szkołach polskich w oparciu o Rozporządzenie MEN z dnia 18 sierpnia 2017 roku (Dz.U. 2017 poz. 1627).

Projekt rozwoju Międzyszkolnych Zespołów Nauczania Języka Ukraińskiego dla dzieci i młodzieży jest ofertą bezpieczną i nie stwarza ryzyka niepowodzenia. Ale trzeba być ostrożnym, gdyż mogą pojawić się niekorzystne czynniki zewnętrzne. Projekt jest ofertą, która w żadnym razie nie aspiruje do zastępowania zespołów międzyszkolnych zupełnie inną formą nauczania, nie burzy konstrukcji zespołu międzyszkolnego. Jest natomiast bogatą propozycją rozwoju, na co składa się otrzymanie nazwy honorowej dla MZNU — tzn. **Szkoła Języka Ukraińskiego**, nadanie prestiżu i wyższej rangi nauczaniu, kształceniu, wychowaniu, zastosowanie nowoczesnych metod organizowania i prowadzenia zajęć, zorganizowanie właściwej bazy lokalowej oraz korzystny rozwój niektórych aspektów systemowych.

Najważniejszym priorytetem Projektu rozwoju MZNU jest troska o uczniów — to oni powinni wynieść z całego przedsięwzięcia najwięcej korzyści. Na tych zmianach skorzysta także nauczyciel, a rodzice uczniów będą zadowoleni, że szkolny ośrodek nauczania języka ojczystego idzie z duchem czasu.

Szczególne wymagania wobec nauczycieli stawia epoka, w jakiej żyjemy — jest to czas reform oraz szybkiego postępu. Należy więc twórczo dotrzymać kroku zachodzącym zmianom. Warto być aktywnym i kreatywnym.

Wdrożenie tego Projektu nie będzie szybkie. Trzeba uzbroić się w cierpliwość. Na pewno bardzo ważna będzie solidna praca, dobra współpraca nauczyciela z dyrekcją szkoły podstawowej (SP), trafne decyzje, silna wola, konsekwencja w działaniu, entuzjazm oraz wiara w sukces. Na realizację Projektu rozwoju MZNJU potrzebne będą także środki finansowe.

Nazwa honorowa dla MZNJU

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej oraz bliskie sąsiedztwo z niezależną Ukrainą stawiają przed edukacją nowe wyzwania, otwierają nowe możliwości, które należy w sposób profesjonalny twórczo realizować mając na uwadze przede wszystkim dobro ucznia oraz jego rozwój intelektualny, kształcenie i wychowanie.

Przyznanie nazwy honorowej — **Szkoła Języka Ukraińskiego** — dla Międzyszkolnego Zespołu Nauczania Języka Ukraińskiego ma swoje uzasadnienie i jest propozycją godną uwagi. Słowo „szkoła” w nazwie należy rozumieć jako: „nauczanie”. Nie chodzi tutaj o tworzenie oddzielnej placówki oświatowej. W czasach współczesnych słowa „szkoła” czy „akademia” mają szerokie znaczenie i zastosowanie praktyczne, np. Szkoła Języka Angielskiego, Szkoła Kontakt z Bogiem, Akademia Rozwoju Filantropii. Zakładamy więc, że dopuszczalne jest stosowanie nazwy **Szkoła Języka Ukraińskiego**.

Podstawą do ubiegania się o uzyskanie honorowej nazwy dla MZNJU jest dotychczasowy znaczący dorobek oraz troska nauczycieli o europejskie kształcenie i wychowanie naszych uczniów.

Nazwa **Szkoła Języka Ukraińskiego** ma także na celu wyeliminowanie z obiegu, wprowadzonego wiele lat temu w środowisku ukraińskim, powszechnego określenia „punkt nauczania języka ukraińskiego”. Słowo „punkt” stosowane pod adresem Międzyszkolnych Zespołów Nauczania Języka Ukraińskiego jest bardzo ograniczające i niesprawiedliwe. Nazwę tę wprowadzono do obiegu w środowisku ukraińskim w latach pięćdziesiątych XX wieku, w czasach PRL-u. Jest to potoczne określenie nie figurujące w żadnych oficjalnych dokumentach, ale bardzo powszechnie stosowane

przez rodziców, społeczność ukraińską oraz media. Nazwy tej trzymają się także nauczyciele — bardziej z konieczności niż z wyboru.

Głęboka refleksja nad brzmieniem nazwy „punkt” napawa pesymizmem, gdyż nazwa ta kojarzona jest przez uczniów niekorzystnie. „Punkt to punkt” — powiadają — „coś małego, niewielkiego, mało znaczącego”... A przecież wiadomo, że nauczanie w nich odbywa się często na wysokim poziomie. Niektóre „punkty” są nie tylko duże niczym szkoły, ale i dynamiczne. Stosujący z przyzwyczajenia nazwę „punkt” często nie uświadamiają sobie faktu, że przyczyniają się do wielu problemów oraz spadku autorytetu miejsca nauczania języka ukraińskiego w szkołach polskich. Aż trudno pojąć, że do chwili obecnej ani przedstawiciele środowiska nauczycielskiego, ani tym bardziej polskie władze oświatowe nie zaproponowały nowego, atrakcyjnego rozwiązania praktycznego.

W okresie powojennym, gdy szkolnictwo ukraińskie w Polsce zaczynało dźwigać się z ruiny, słowo „punkt” w stosunku do wyżej wspomnianej formy nauczania być może było uzasadnione. W obecnych czasach wymagania adresowane do nauczycieli i szkół są bardzo wysokie. Polskie placówki oświatowe zmierzają do spełniania standardów europejskich. Także nauczanie języka ukraińskiego w naszym kraju powinno podążać drogą rozwoju i postępu.

Celem wprowadzenia nazwy **Szkoła Języka Ukraińskiego** jest przede wszystkim dobro ucznia, a także nadanie prestiżu nauczaniu języka ojczystego. Właśnie ta nazwa będzie bardziej adekwatna, praktyczna, zrozumiała dla uczniów i rodziców. A nazwa, która figuruje w zapisach ministerialnych „Międzyszkolny Zespół Nauczania Języka Ukraińskiego” jest nazwą oficjalną, która w sposób precyzyjny nazywa formę nauczania języka przy szkole polskiej. Jest zapisem w dokumentach, ale niestety nie ma korzystnego, praktycznego zastosowania w życiu codziennym. Z opinią tą zgadzają się doświadczeni nauczyciele, uczniowie, rodzice i naukowcy. Nazwa ta jest trudna do zapamiętania dla uczniów, nie stosują jej w rozmowie, a co za tym idzie, nie utożsamiają się z miejscem, do którego uczęszczają na lekcje, co ma daleko idące konsekwencje dla ich postawy, wyborów życiowych oraz rozwoju i wychowania.

Dodajmy jeszcze, że nazwa „Międzyszkolny Zespół Nauczania Języka Ukraińskiego” jest praktycznie nieprzetłumaczalna na języki europejskie. W Ukrainie nikt nie pojmuje ściśle znaczenia nazwy w oryginale (MZNJU czy „punkt nauczania”), a próby translacji na języki obce dają

daleko niezadowolające rezultaty. Czasem utrudnia to nawiązywanie interesujących kontaktów międzynarodowych.

Wiadomo, że nazwa „Międzyszkolny Zespół Nauczania Języka Ukraińskiego” w dokumentach ministerialnych zostanie. Jednak ta forma nauczania może mieć swoją nazwę stosowaną w praktyce, która przyjmie się i będzie stosowana na co dzień przez uczniów, rodziców, nauczycieli, dyrekcję, Polaków, społeczność ukraińską, międzynarodową, a także media. Takie rozwiązanie jest poprawne merytorycznie, atrakcyjne metodycznie, bardziej korzystne i perspektywiczne.

Za zgodą dyrekcji szkoły, w której działa MZNIU, nazwą **Szkoła Języka Ukraińskiego** możnaby posługiwać się w rozmowie, korespondencji, prowadzeniu dokumentacji, publikacjach, nawiązywaniu kontaktów oraz wystawianiu Zaświadczeń i Dyplomów.

II. Nasze cele

Propozycja z Programu nauczania języka ukraińskiego «Наша мова калинова»

(aut. J. Kobyłko, opubl. 2018: www.osvita.org.pl)

Cele nauczania, kształcenia i wychowania:

- praktyczna nauka języka ukraińskiego: słuchanie, mówienie, czytanie, pisanie
- zapoznanie uczniów z gramatyką języka ukraińskiego oraz ortografią
- wzbogacanie słownictwa — leksyka ukraińska z różnych kręgów tematycznych
- rozwój umiejętności sprawnego komunikowania się w różnych sytuacjach życia codziennego (rozmowa w języku ukraińskim)
- zapoznanie uczniów z literaturą, historią, tradycją i kulturą Ukrainy

- pogłębianie wiedzy o Ukrainie współczesnej oraz Europie
- zainteresowanie uczniów tematem: Ukraińcy w Polsce oraz współpraca ukraińsko-polska
- twórczość i działalność artystyczna — dobry sposób na wolny czas
- kształtowanie postawy szacunku do Ojczyzny, języka ojczystego oraz wartości ogólnoludzkich
- podtrzymanie tożsamości narodowej, patriotyzm, tolerancja
- otwartość ucznia na nową wiedzę, drugiego człowieka, Europę oraz świat
- aktywność i kreatywność
- gry i zabawy ruchowe, sport; promocja zdrowego stylu życia

III. Oferta najważniejszych przedsięwzięć dydaktycznych, wychowawczych i organizacyjnych

Priorytetem edukacyjnym jest wysoki poziom nauczania języka ukraińskiego. Uczeń kończący klasę VIII powinien biegle znać swój język ojczysty.

Propozycja pracy z uczniami:

- lekcje języka ukraińskiego wg planu — **3 godziny** tygodniowo dla każdej klasy
- lekcje muzyki ukraińskiej — **1 godzina** tygodniowo dla każdej klasy
- Akcja językowa: «О, яка чудова українська мова!»
- Dyktando regionalne «Рідне слово»
- Spotkania europejskie „Sąsiedzi”
- День української писемності та мови
- Міжнародний день рідної мови
- День пам’яті жертв Голодомору

- Андрія
- Зустріч зі св. Миколаєм
- Святвечір, Вертеп, Новий рік, колядування, щедрування
- Маланочка
- День вишиванки
- Dzień Mamy
- Dzień Dziecka
- Наш Тарас Шевченко (udział uczniów w koncercie)
- День Незалежності України
- odwiedzenie Koncertów Muzyki Cerkiewnej
- odwiedzenie Dni Kultury Ukraińskiej
- dzień „otwartych drzwi” w naszej Szkole Języka Ukraińskiego
- wyjazdy do kina, opery, teatru
- udział w konkursach recytatorskich i teatralnych
- Dziecięcy Festiwal Kultury Ukraińskiej w Elblągu (udział uczniów)
- udział w innych festiwalach dziecięcych
- warsztaty artystyczne — malowanie pisanek, wyszywanie, ...
- artystyczny udział uczniów w zespołach pieśni i tańca/występy
- wyjazdy na ziemię przodków
- wyjazdy edukacyjne do Ukrainy; turystyka
- wymiana młodzieżowa (Polska–Ukraina)
- pikniki, rajdy, biwaki, ogniska, obozy pławowe, sport
- wykłady gościnne naukowców zajmujących się ukrainistyką
- prowadzenie przez uczniów kroniki tradycyjnej lub elektronicznej
- redagowanie własnej gazetki w języku ukraińskim
- zajęcia w szkolnym klubie filmowym „Kadr”
- kółko teatralne i fotograficzne
- publikacja materiałów uczniów w gazetce «Світанок» (Warszawa)
- wolontariat — współorganizowanie pomocy potrzebującym
- uroczyste apele na rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego z języka ukraińskiego

WAŻNE ZAGADNIENIA PRAWNE I ORGANIZACYJNE

I. Moc prawna Szkoły Języka Ukraińskiego

Aktualny dokument:

Rozporządzenie MEN z dnia 18 sierpnia 2017 roku (Dz.U. 2017 poz. 1627) w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Na lekcje języka ukraińskiego przeznaczona jest **3 godziny** tygodniowo dla każdej klasy (wg Rozporządzenia MEN).

Do ww. Rozporządzenia MEN dołączone są **wzory**:

- wniosek o objęcie dziecka/ucznia nauką języka mniejszości narodowej (...)
- oświadczenie o rezygnacji z objęcia dziecka/ucznia nauką języka mniejszości narodowej (...)

Zapisując ucznia na naukę języka, **rodzice składają wniosek** do dyrektora SP w terminie do dnia 20 września. Tak proponuje nowe Rozporządzenie MEN.

W Projekcie rozwoju sugerujemy jednak, aby te wnioski składać nieco wcześniej — **do końca kwietnia**. Wcześniejszy termin pozwoli bardziej profesjonalnie zaplanować nowy rok szkolny.

Projekt rozwoju Międzyszkolnych Zespołów Nauczania Języka Ukraińskiego **zatwierdza i dopuszcza do realizacji** dyrektor szkoły podstawowej, w której działa MZNJU.

Projekt rozwoju może być realizowany jako **innowacja pedagogiczna** (rodzaj innowacji: organizacyjno-metodyczna).

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku — Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 59 ze zm.) działalność innowacyjna ma być integralnym elementem działalności szkoły/placówki.

W ustawie Prawo oświatowe nie określono wymagań formalnych warunkujących rozpoczęcie działalności innowacyjnej w szkole ani nie wskazano konieczności zgłaszania innowacji pedagogicznych kuratorowi oświaty i organowi prowadzącemu.

Inna istotna propozycja — krótki zapis dotyczący Szkoły Języka Ukraińskiego warto umieścić w najważniejszych dokumentach szkoły podstawowej, a mianowicie w **Statucie SP** oraz **Programie rozwoju szkoły**.

Ważna dla nas będzie także obecność Szkoły Języka Ukraińskiego **na stronie internetowej SP** — zdjęcia, opis wydarzeń szkolnych, informacja o warunkach zgłoszenia na nauczanie języka ukraińskiego oraz Regulamin.

Pamiętajmy również o atrakcyjnej możliwości publikacji materiałów nauczyciela i zdjęć **na ukraińskim portalu oświatowym w Polsce**: www.osvita.org.pl.

II. Zwierzchnik Szkoły Języka Ukraińskiego

Zwierzchnikiem jest **dyrektor szkoły**, w której funkcjonuje Szkoła Języka Ukraińskiego.

Dyrekcja powinna nie tylko sprawować nadzór pedagogiczny, ale przede wszystkim wspierać nauczyciela języka ukraińskiego.

Nauczyciele biorą udział we wszystkich radach pedagogicznych. Dodatkowo warto organizować także robocze spotkania nauczycieli SJU z dyrekcją SP we wrześniu i lutym każdego roku.

III. Czas rozpoczęcia działalności Szkoły Języka Ukraińskiego

Wrzesień (początek roku szkolnego).

Intensywne przygotowania do organizacji Szkoły Języka Ukraińskiego należy rozpocząć **już w maju**. Jest to konieczne, aby z początkiem nowego roku szkolnego można było inaugurować oficjalnie przystąpienie do Projektu.

We wrześniu, na pierwszym uroczystym apelu szkolnym, dyrektor SP informuje zebranych o Szkole Języka Ukraińskiego. Będzie to cenna wiadomość dla środowiska uczniowskiego i rodziców, a także promocja nauczania języka ojczystego Ukraińców w swoim mieście i regionie.

IV. Wdrożenie Projektu

Czas potrzebny na **pełne wdrożenie** Projektu — **8 lat**.

Warto z ostateczną oceną realizacji Projektu spokojnie poczekać do czasu, kiedy uczniowie rozpoczynający naukę w klasie I przejdą cały cykl nauczania w dwóch etapach edukacyjnych, aż do klasy VIII. Wtedy będzie wiadomo, czy nasz Projekt spełnił swoje zadanie. Oczywiście już po pierwszych **trzech latach** nauczyciel wyraźnie odczuje pozytywne efekty nowych zmian organizacyjno-metodycznych.

Uwaga!

Przed podjęciem decyzji o wdrażaniu Projektu warto samodzielnie wykonać **analizę SWOT**, która jest bardzo dobrym instrumentem w planowaniu rozwoju. Podczas szczegółowej pracy analitycznej należy uwzględnić aktualny stan i specyfikę swojego MZNJU oraz ofertę (założenia) niniejszego Projektu.

Bardzo praktycznym i pomocnym dla nauczycieli będzie **krótki plan roboczy w punktach** (1, 2, 3, ...), gdzie zostaną ściśle określone pierwsze i kolejne kroki na każdy rok szkolny. Będzie wówczas wiadomo, od czego nauczyciel ma zaczynać i jak kontynuować swoją nowatorską pracę. Taki

plan strategiczny (napisany na podstawie proponowanego Projektu rozwoju MZNU w Polsce) sporządzają nauczyciele języka ukraińskiego we współpracy z radą klasową rodziców.

Podczas wdrażania Projektu konieczne są **ewaluacja wewnętrzna** oraz **coroczne pisemne sprawozdanie** nauczyciela w czerwcu każdego roku.

V. Osoby odpowiedzialne za organizację Szkoły Języka Ukraińskiego

Nauczyciele języka ukraińskiego
Dyrekcja SP
Rada klasowa rodziców (współpraca)

Choć dyrektor SP jest zwierzchnikiem Szkoły Języka Ukraińskiego, to osobą, która kieruje realizacją Projektu, jest nauczyciel języka ukraińskiego. Współpracuje on z dyrekcją SP, radą klasową rodziców oraz przedstawicielami organizacji ukraińskich w swoim mieście.

VI. Uczniowie i klasy

Priorytetem Szkoły Języka Ukraińskiego jest **dobro naszych uczniów**. To oni są najważniejsi. Niech będą zadowoleni, kreatywni, chętni do wszelkiej aktywności w klasie i poza nią. Uczniowie lubią konkursy, wycieczki, biwaki czy spotkania integracyjne... Znajdujmy czas nie tylko na naukę, ale i na dobrą zabawę.

Ważne zadanie perspektywiczne poprawiające komfort pracy: należy dążyć do tego, aby nie było klas łączonych. Powinny funkcjonować **osobne, jednorodne klasy** I, II, III, ... VIII. Z doświadczenia wiemy, że praca w klasach łączonych, np. IV–V jest bardzo trudna i mało efektywna, a czasem wręcz niemożliwa.

Wiadomo z Rozporządzenia MEN, że wystarczy **minimum trzech uczniów**, aby utworzyć osobną klasę.

Przedstawiciele wszystkich klas są zrzeszeni w **samorządzie uczniowskim**. Na początku roku szkolnego nauczyciele wraz ze swoimi uczniami wybierają gospodarzy klas. Gospodarz z każdej klasy I–VIII wchodzi w skład samorządu. Taki **ośmioosobowy samorząd** ma swoje prawa i obowiązki. Przewodniczącym samorządu jest zawsze uczeń klasy VIII.

Wyróżniających się uczniów warto nagradzać. Pamiętajmy także o Funduszu Stypendialnym im. Jarosławy Popowskiej.

VII. Nauczyciele

Bardzo korzystnym byłoby zatrudnienie **dwóch nauczycieli języka ukraińskiego**, którzy będą ze sobą współpracować.

— nauczyciel/wychowawca — pierwszy etap edukacyjny: klasy I–III

— nauczyciel/wychowawca — drugi etap edukacyjny: klasy IV–VIII.

Warto także rozważyć propozycję **lekcji muzyki ukraińskiej** dla klas I–VIII (**1 godzina** tygodniowo dla każdej klasy). Zajęcia prowadzi nauczyciel grający na gitarze, akordeonie, fortepianie lub innych instrumentach.

Nauczyciel muzyki współpracuje z nauczycielami języka ukraińskiego w przygotowaniu występów artystycznych oraz innych przedsięwzięć kulturalnych.

Jeśli to możliwe, nauczyciel muzyki organizuje i prowadzi **dziecięcy zespół wokalny**.

W dzisiejszych czasach **wykształcenie wyższe** nauczyciela/wychowawcy (mgr filologii ukraińskiej) jest już niewystarczające. Nauczyciel powinien brać aktywny udział w kursach, konferencjach, warsztatach, seminariach, szkoleniach. I to nie tylko ukrajinistycznych, ale także polskich — pedagogicznych, organizacyjnych, psychologicznych i innych. Atrakcyjnym dla nauczyciela będzie np. kurs pozyskiwania środków europejskich czy nauka pisania projektów oświatowych. Stałe doskonalenie zawodowe to konieczność.

Jeśli w danym województwie jest **doradca metodyczny języka ukraińskiego**, bądźmy w kontakcie, pamiętajmy o współpracy.

Warto także podążać drogą **awansu zawodowego**, aby uzyskać stopień nauczyciela dyplomowanego.

VIII. Rada klasowa rodziców

Nauczyciele języka ukraińskiego i muzyki współpracują z radą klasową rodziców. W Szkole Języka Ukraińskiego mamy klasy I–VIII, a rada klasowa rodziców (rodzice uczniów z jednej klasy) reprezentuje wszystkich rodziców SJU.

Każdego roku wybieramy nową radę. Zaczynamy od rodziców uczniów klasy I. W następnym roku będą to rodzice z klasy II, potem z klasy III — i tak aż do klasy VIII.

Rada klasowa rodziców składa się z **trzech osób**: przewodniczący, sekretarz i skarbnik.

IX. Nowe stanowisko służbowe

Nowe (płatne) stanowisko służbowe w szkole: **kierownik Szkoły Języka Ukraińskiego**. Funkcję tę powinien pełnić doświadczony (mianowany lub dyplomowany) nauczyciel języka ukraińskiego. Dodatkowo — oprócz zajęć lekcyjnych — codzienny dyżur w gabinecie (bibliotece ukrainistycznej) i praca organizacyjna, co najmniej **5 godzin** tygodniowo. Obecnie wszelka praca pozalekcyjna, a nawet kierownicza jest wykonywana przez nauczycieli MZNU w dużym wymiarze godzin, jednakże nie jest ona ani płatna, ani należycie doceniana. Projekt rozwoju proponuje powołanie nowego stanowiska po to, by usprawnić pracę i działalność oraz nadać odpowiednio wysoki prestiż edukacyjny i organizacyjny dla Szkoły Języka Ukraińskiego. Warto także pamiętać o pieczęcie służbowej.

X. Program nauczania języka ukraińskiego, nowe materiały dydaktyczne, podręczniki; dokumentacja

Nauczanie języka ukraińskiego powinno odbywać się na podstawie wybranego **programu nauczania** języka ukraińskiego, aktualnej **podstawy programowej** — Rozporządzenie MEN oraz nowych **podręczników**.

Bardzo przydatnym przy realizacji Projektu będzie nowy Program nauczania języka ukraińskiego dla szkolnych i MZNU w Polsce «**Наша мова калинова**» (aut. J. Kobyłko, opubl. www.osvita.org.pl).

Realizując wybrany Program nauczania języka ukraińskiego, nauczyciel powinien rozważyć propozycję opracowania **nowych materiałów dydaktycznych do kształcenia językowego**. Wiemy, że aby ten zamiar udał się z sukcesem, należy do każdej lekcji przygotowywać się profesjonalnie, a opracowane materiały dla każdej klasy umieszczać nie tylko w swoim komputerze (pliki, katalogi), ale i w osobnych segregatorach — będą to nasze **autorskie materiały do intensywnego kursu języka ukraińskiego**. Takie podejście metodyczne będzie atrakcyjne dla uczniów i rodziców, gdyż wszyscy oczekujemy szybkich postępów w nauce języka ojczystego.

Obecnie nasi uczniowie pochodzenia ukraińskiego rozmawiają między sobą i w domach rodzinnych w języku polskim. Jednym z powodów jest to, że rozmawiają w języku, który lepiej znają. A lepiej znają język polski. Języka ojczystego nie znają dość dobrze — zawodzi wiele czynników, m.in. mało skuteczna metodyka nauczania języka ukraińskiego w polskich szkołach. Musimy więc wypracować nowe podejście edukacyjne — jednym z nich jest **intensywny kurs językowy**. Uczmy uczniów przede wszystkim **rozmawiać**.

Szkoła Języka Ukraińskiego powinna funkcjonować **na podstawie** swojego **Regulaminu** zatwierdzonego przez radę pedagogiczną SP.

Regulamin piszą nauczyciele języka ukraińskiego w porozumieniu z dyrektcją oraz radą klasową rodziców.

Dziennik elektroniczny — obowiązkowe prowadzenie przez nauczycieli.

Inna dokumentacja szkolna — według zaleceń dyrektcji.

XI. Kontakty i współpraca

- Międzyszkolne Zespoły Nauczania Języka Ukraińskiego
- Szkoły Języka Ukraińskiego
- licea z ukraińskim językiem nauczania
- przedszkola
- wybrana szkoła — partner w Ukrainie
- biblioteki w swoim mieście
- wybrana biblioteka — partner w Ukrainie
- archiwum cyfrowe
- muzeum
- Katedra Filologii Ukraińskiej (wybrana przez nauczyciela)
- Kuratorium Oświaty
- Związek Ukraińców w Polsce oraz inne organizacje
- Cerkiew greckokatolicka (miejskowa parafia)
- Cerkiew prawosławna (miejskowa parafia)
- Centrum Kultury
- uczniowskie kluby sportowe
- „Płast”
- tygodnik ukraiński «Наше слово»
- gazetka dla dzieci «Світанок»
- pismo oświatowe «Рідна мова»
- pismo literackie «Український літературний провулок»
- czasopismo podlaskie «Над Бугом і Нарвою»
- czasopismo łemkowskie «Ватра»
- gazeta lokalna
- radio regionalne — redakcja ukraińska
- telewizja
- księgarnie
- wydawnictwo „Tyrsa”
- wybrane zespoły muzyczne, wokalne, taneczne, teatralne
- doradca metodyczny języka ukraińskiego
- Fundacja «Просвіта»/Polska
- ukraiński portal oświatowy w Polsce: www.osvita.org.pl
- Ambasada Ukrainy w Warszawie
- konsulaty
- inne

XII. Zaświadczenia i Dyplomy

Ocena z języka ukraińskiego będzie wpisywana na świadectwie ucznia w jego macierzystej szkole. Będzie ona także wliczana do średniej ocen.

Dodatkowo Szkoła Języka Ukraińskiego będzie wystawiać **Zaświadczenia** (na zakończenie każdej klasy) oraz **Dyplomy** (na zakończenie klasy VIII). Dokumenty te zostaną przygotowane w języku polskim oraz odpowiednio podpisane i opieczetowane.

Wydanie Dyplomu powinno być poprzedzone wewnątrzszkolnymi egzaminami pisemnym i ustnym z języka ukraińskiego.

Warto mieć taki prestiżowy dokument — uczeń będzie mógł go okazać w odpowiedniej instytucji jako dowód znajomości języka.

Projekt dokumentów wykonuje nauczyciel języka ukraińskiego we współpracy z grafikiem komputerowym. Wzory dokumentów zatwierdza i dopuszcza do użytku dyrektor SP.

XIII. Kosztorys

Do zaplanowanej realizacji Projektu niezbędne będzie **wsparcie finansowe**. Po oficjalnym przyznaniu środków finansowych na ten cel, gospodarką finansową zajmują się dyrekcja oraz administracja szkolna, przekazując konkretne kwoty na poszczególne zadania dydaktyczne, wychowawcze i organizacyjne zaproponowane przez Szkołę Języka Ukraińskiego. Pieniędźmi dysponują nauczyciele SJU, którzy współpracują z radą klasową rodziców.

Bardzo ważne jest to, aby uczniowie mieli w szkole swoją dobrze wyposażoną **klasopracownię**, w której zapanuje nowoczesność, ciepła ukraińska atmosfera i radosny klimat. Nauczyciel powinien zorganizować **swój gabinet**, np. w bibliotece ukrainistycznej. Wszystko po to, aby pracowało się nam lepiej, aby uczniowie byli zadowoleni, czuli się komfortowo i bezpiecznie.

Wydatek jednorazowy:

— nowoczesna klasopracownia — **35 000 zł**

zakup sprzętu: radio, magnetofon, TV, DVD, komputer z Internetem, tablica interaktywna, tablety, projektor

zakup nowych ławek i krzeseł; biurko dla nauczyciela i fotel obrotowy
nowe tablice na gazetki ścienne

kwiaty doniczkowe

malowanie ścian, glazura i terakota

zakup nowych map ściennych, portretów i symboliki narodowej

— biblioteka ukrainistyczna/gabinet — **15 000 zł**

zakup sprzętu: telefon, komputer z Internetem, drukarka, ksero

zakup mebli: szafy, półki, stół, krzesła, biurko, fotel obrotowy

kwiaty doniczkowe

malowanie ścian, glazura i terakota

książki, podręczniki, encyklopedie, gry, CD, DVD i inne pomoce

— zakup ukraińskich strojów narodowych dla uczniów — **10 000 zł**

Razem — 60 000 zł

Źródło finansowania: Urząd Miasta/Gminy, granty, subwencja oświatowa, prywatni sponsorzy, instytucje i fundacje (z kraju i zagranicy).

Stałe finansowanie na każdy rok:

— godziny dydaktyczne pracy nauczycieli języka ukraińskiego i muzyki (wg zatrudnienia)

— dodatkowe godziny pracy nauczyciela jako kierownika Szkoły Języka Ukraińskiego (**5 godzin** tygodniowo)

— bieżące wydatki na pracę z uczniami: inicjatywy dydaktyczne, wychowawcze i organizacyjne; nagrody rzeczowe

- coroczne aktualizowanie i wzbogacanie zasobów biblioteki ukraińskiej oraz najnowszych pomocy dydaktycznych
- stroje narodowe i okolicznościowe (zakup nowych — wg potrzeb)
- naprawa sprzętu, ewentualnie zakup nowego
- dofinansowanie wyjazdów edukacyjnych uczniów do Ukrainy

Źródło finansowania: Urząd Miasta/Gminy, Urząd Wojewódzki, MEN, subwencja oświatowa.

= = = = =

Szczegółowe kosztorysy oraz wnioski o dofinansowanie należy przygotowywać w okresie: luty–kwiecień, a także w innych właściwych terminach.

Kosztorysy oraz wnioski/projekty finansowe przygotowują nauczyciele Szkoły Języka Ukraińskiego we współpracy z radą klasową rodziców.

Aneks

Załączniki nr 1–4

WZÓR

Załącznik nr 1

.....
(pieczęć szkoły podstawowej)

DYPLOM

ukończenia Szkoły Języka Ukraińskiego W

.....
(miejsowość)

Nr
(nr dyplomu)

.....
imię (imiona) i nazwisko

Urodzony(a) dnia r. W

ukończył(a) w roku szkolnym/.....

8-letni kurs języka ukraińskiego.

W dniu r. ucz. klasy VIII złożył(a) egzaminy

pisemny i ustny ze znajomości języka ukraińskiego z wynikiem

ogólnym

KOMISJA EGZAMINACYJNA

Nauczyciel języka ukraińskiego
Egzaminator

.....

(podpis)

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

.....

(podpis)

Członek Komisji

.....

(podpis)

DYREKTOR
Szkoły Podstawowej

.....

(pieczęć i podpis)

....., dnia r.

REGULAMIN Szkoły Języka Ukraińskiego

- 1) Szkoła Języka Ukraińskiego działa na terenie polskiej Szkoły Podstawowej Nr W
- 2) Zwierzchnik Szkoły Języka Ukraińskiego — dyrektor SP. Kierownik SJU — nauczyciel języka ukraińskiego (mianowany lub dyplomowany).
- 3) Aktualny dokument regulujący nauczanie języka ukraińskiego w MZNJU — Rozporządzenie MEN (Dz.U. 2017 poz. 1627).
- 4) Lekcje języka ukraińskiego — 3 godziny tygodniowo dla każdej klasy. Lekcje muzyki ukraińskiej — 1 godzina tygodniowo dla każdej klasy. Plan lekcji układają nauczyciele.
- 5) Zapis ucznia na naukę języka ukraińskiego odbywa się na zasadzie dobrowolności. Rodzice składają wnioski (najlepiej do końca kwietnia). Wzory wniosków można otrzymać w sekretariacie szkoły podstawowej. Rodzice ucznia mają prawo złożyć oświadczenie o rezygnacji z nauki języka ukraińskiego. Oświadczenie składa się w SP nie później niż do dnia 29 września.
- 6) Udział zapisanego ucznia w zajęciach języka ukraińskiego jest obowiązkowy. Wiedza i umiejętności podlegają ocenie. Każda nieobecność ucznia na lekcjach musi być usprawiedliwiona lub wyjaśniona przez rodziców.

- 7) Ocena z języka ukraińskiego jest wliczana do średniej ocen w szkole macierzystej ucznia. Uczniowie podlegają przyjętym w SP zasadom klasyfikowania i promowania.
- 8) Nauczyciele SJU zobowiązani są do prowadzenia dziennika elektronicznego oraz innej dokumentacji.
- 9) Nauczyciel języka ukraińskiego organizuje i prowadzi zebrania rodzicielskie — co najmniej cztery razy w roku.
- 10) Nauczyciele współpracują z dyrekcją SP, radą klasową rodziców oraz innymi podmiotami, instytucjami oraz organizacjami.
- 11) Bardzo ważnym podmiotem wspierającym nauczanie języka ojczystego jest Związek Ukraińców w Polsce (lub).
- 12) Uczniowie są reprezentowani przez samorząd uczniowski (8 uczniów, po jednym gospodarzu z klas I–VIII).
- 13) Uczniowie wszystkich klas, w miarę możliwości, wykazują się aktywnością i kreatywnością.
- 14) Nauczyciele języka ukraińskiego i muzyki dbają o swoje doskonalenie zawodowe oraz stopnie awansu. Obowiązkowo uczestniczą w radach pedagogicznych oraz spotkaniach roboczych z dyrekcją SP we wrześniu i lutym każdego roku.
- 15) Dyrekcja SP informuje nauczycieli SJU (we wrześniu każdego roku), jakie są środki finansowe do dyspozycji na działalność dydaktyczną, wychowawczą i organizacyjną (subwencja oświatowa).
- 16) Nowatorską propozycją Szkoły Języka Ukraińskiego jest intensywny kurs językowy. Dla osiągnięcia dobrych efektów nauczania bardzo ważna jest systematyczność.

- 17) W Szkole Języka Ukraińskiego dążymy do tego, aby nie było klas łączonych. Do stworzenia osobnej, jednorodnej klasy potrzebujemy minimum 3 uczniów.
- 18) Na zakończenie każdej klasy uczniowie otrzymują Zaświadczenia, a na zakończenie klasy VIII, po egzaminach pisemnym i ustnym — prestiżowe Dyplomy.
- 19) Nauczyciele dbają o wysoki poziom nauczania języka ukraińskiego i sukces edukacyjny. W SJU organizuje się wiele ciekawych przedsięwzięć dydaktycznych, wychowawczych i organizacyjnych.
- 20) W Szkole Języka Ukraińskiego mogą być prowadzone innowacje pedagogiczne.
- 21) Szkoła Języka Ukraińskiego dba o promocję oraz odpowiednią reklamę w środowisku ukraińskim w mieście, regionie, kraju.
- 22) Nauczanie w Szkole Języka Ukraińskiego odbywa się na podstawie aktualnej podstawy programowej, wybranego programu nauczania i nowych podręczników.
- 23) Nauczyciele samodzielnie opracowują materiały dydaktyczne do kształcenia językowego.
- 24) Profesjonalne kształcenie językowe i podtrzymanie tożsamości narodowej uczniów — ważne priorytety.
- 25) Szkoła Języka Ukraińskiego ma prawo samodzielnie zdobywać środki finansowe na swoją działalność (projekty, granty, darowizny).

KOLEŻEŃSKI KODEKS UCZNIA

- 1) Jestem uczniem Szkoły Języka Ukraińskiego w
- 2) Uczę się intensywnie języka ukraińskiego, bo go lubię i szanuję.
- 3) Z nauczycielem i kolegami rozmawiam po ukraińsku.
- 4) Jestem aktywny i kreatywny. Moja twórczość — dobry sposób na wolny czas.
- 5) Odrabiam starannie prace domowe i zawsze przygotowuję się do lekcji. Czytam książki i artykuły w języku ukraińskim.
- 6) Biorę udział w ukraińskich konkursach, koncertach, festiwalach, spotkaniach oraz innych przedsięwzięciach organizowanych przez moich nauczycieli.
- 7) Chętnie jeżdżę do Ukrainy, bo pragnę dobrze poznać swoją Ojczyznę. Podziwiam bogatą kulturę ukraińską, poznaję historię narodu oraz nazwiska naszych bohaterów. Jestem Europejczykiem.
- 8) Podtrzymuję i rozwijam swoją tożsamość narodową.
- 9) Podoba mi się ukraińska organizacja skautowa „Płast”. Warto być płastunem.
- 10) Interesują mnie licea z ukraińskim językiem nauczania w Polsce. Być może wybiorę któreś z nich.

SZKICE DO PORTRETU NASZEGO UCZNIA

- kultura osobista
- umiejętność bycia sobą
- dobre relacje z innymi
- pomoc potrzebującym
- dbałość o swój ubiór i styl
- uśmiech
- radość ducha
- życzliwość
- serdeczność
- takt
- aktywność
- kreatywność
- odwaga
- umiejętność dotrzymania słowa
- dyskrecja
- zaufanie
- empatia
- asertywność
- myślenie pozytywne
- myślenie krytyczne
- umiejętność słuchania
- umiejętność rozmowy i dyskusji
- talent
- mądrość
- inteligencja
- pasja rozwoju
- ostrożność
- rozwaga
- uczciwość
- zdyscyplinowanie
- szacunek do przyrody

cd. Załącznik nr 4

- znajomość języka ojczystego, literatury, historii i kultury
- znajomość języków obcych
- otwartość na Europę i świat
- patriotyzm
- tolerancja
- wiara, nadzieja, miłość
- przyjaźń
- troska o rodzinę
- odpowiedzialność
- pracowitość
- sukces